

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MALAI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 7101/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 noiembrie 2008

DEFINITIVĂ

13/02/2009

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Malai c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 21 octombrie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 7101/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Nicolai Malai („reclamantul”), la 2 februarie 2006.

2. Reclamantul, căruia i s-a acordat asistență judiciară, a fost reprezentat de către dl R. Zadoinov, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul s-a plâns de detenția sa preventivă și de diferite pretense violări în legătură cu aceasta, mai ales ale articolului 3 (condiții de detenție), ale articolului 5 § 3 (motive insuficiente aduse de instanțele judecătorești pentru arestarea preventivă) și ale articolului 5 § 4 (omisiunea de a examina o cerere *habeas corpus*).

4. La 17 octombrie 2006, Secțiunea a Patra a Curții, căreia i-a fost repartizată cererea, a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1963 și locuiește în Chișinău. La 28 noiembrie 2004, el a fost învinuit de pescuit ilegal și de furtul a șaptezeci și trei de kilograme de pește.

6. La 21 decembrie 2004, Judecătoria Orhei a examinat în ședință închisă un demers de arestare preventivă a reclamantului, demers pe care aceasta l-a admis. Motivele pentru arestarea sa preventivă, invocate de către instanța de judecată, au fost că el și-a schimbat adresa și că el putea să săvârșească alte infracțiuni. Atât reclamantul, cât și avocatul acestuia nu au fost prezenți la ședință și au aflat despre mandatul de arestare abia peste un an, când reclamantul a fost reținut.

7. La 22 decembrie 2005, în jurul orei 18.00, reclamantul a fost reținut în casa sa din Chișinău și dus la Judecătoria Orhei, unde a fost audiat de către un judecător de instrucție, care i-a adus la cunoștință mandatul de arestare eliberat la 21 decembrie 2004. Ulterior, el a fost dus la izolatorul de detenție provizorie din Orhei.

8. Potrivit reclamantului, el a fost ținut într-o celulă mică numită „acvariu” până în jurul orei 22.00 a următoarei zile, când el a fost mutat în celula nr. 9. „Acvariu” avea o lungime de aproximativ doi metri și o lățime de 0.80 metri și nu avea pat, scaun, veceu sau lavoar. El era destinat pentru perioade de detenție nu mai mari de trei ore. Celula nr. 9 era situată în subsol și nu avea ferestre. Nu exista ventilație. Lumina electrică era în permanență aprinsă, deși era atât de slabă încât era dificil de a distinge fețele altor deținuți. Celula avea o lungime de aproximativ șapte metri și o lățime de trei metri și în ea se aflau șase deținuți. Celula nu avea veceu, însă într-un colț, care nu era separat de restul celulei, se afla o căldare mare. În celulă nu era lavoar, iar deținuții trebuiau să păstreze apa în sticle din masă plastică, pe care li se permitea să le umple din când în când în afara celulei. Nu existau paturi, ci doar o laiță groasă puțin mai înaltă decât podeaua pe care puteau dormi patru persoane. Celula nu era asigurată cu lenjerie pentru pat, iar reclamantul a pretins că el putea să doarmă doar câte o oră pe zi. Celula era infestată cu insecte, iar ca rezultat corpul reclamantului era acoperit cu mușcături dureroase, unele dintre care au devenit, mai târziu, vânătăi. Reclamantul a trimis Curții fotografii prin care a arătat mușcăturile de pe corpul său. Hrana era insuficientă și de calitate foarte proastă. Deținuții erau hrăniți doar o singură dată pe zi din farfurii murdare, reclamantul fiind în permanență flămând. Rudelor sale nu li s-a permis să-i aducă hrană, deoarece el nu și-a recunoscut vina. Reclamantul nu putea să aibă vreun contact cu rudele sale și cu lumea din afară. El nu avea hârtie, stilouri sau

plicuri. În cameră nu era radio sau televizor, iar din cauza lipsei luminii naturale, reclamantul nu știa niciodată ce perioadă a zilei era.

9. La 4 ianuarie 2006, soția reclamantului a angajat un avocat și a aflat despre mandatul de arestare din 21 decembrie 2004. La 5 ianuarie 2006, avocatul reclamantului a contestat mandatul de arestare la Curtea de Apel Chișinău. El s-a plâns, *inter alia*, în temeiul articolului 3 al Convenției, de condițiile inumane și degradante în care a fost deținut reclamantul. După ce a dat o descriere detaliată a condițiilor în care a fost deținut reclamantul, el a cerut instanței de judecată să constate că drepturile reclamantului garantate de articolul 3 al Convenției au fost încălcate și să-i acorde compensații.

10. La 13 ianuarie 2006, avocatul reclamantului a depus, în mod repetat, la Curtea de Apel Chișinău cererea *habeas corpus* și plângerea cu privire la articolul 3 al Convenției. Plângerile de mai sus nu au fost niciodată examinate de către Curtea de Apel Chișinău.

11. Între timp, reclamantul s-a plâns de câteva ori administrației penitenciarului și direcției sanitare de condițiile rele de detenție. Totuși, plângerile sale nu s-au soldat cu succes.

12. La 12 ianuarie 2006, avocatul reclamantului s-a plâns procurorului sectorului Orhei despre condițiile rele de detenție a reclamantului. În urma acelei plângeri, administrația penitenciarului l-a mutat pe reclamant într-o altă celulă, fără a o dezinfecta, și a raportat procurorului că problema a fost soluționată. Potrivit reclamantului, singurul duș din izolator a fost reparat atunci.

13. La 20 ianuarie 2006, mandatul de arestare a expirat și reclamantul a fost eliberat.

14. Procedurile penale împotriva reclamantului s-au sfârșit cu decizia Curții de Apel Chișinău din 5 octombrie 2006, prin care reclamantul a fost obligat să plătească o amendă în mărime de 3,000 lei moldovenești (echivalentul a 178 euro (EUR)).

II. MATERIALE NON-CONVENȚIONALE RELEVANTE

15. Constatările relevante ale Comitetului European pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT, traducere neoficială) sunt următoarele:

a. Vizita efectuată în Republica Moldova între 10 și 22 iunie 2001:

„B. Instituțiile vizitate

... – IDP-ul Comisariatului General de Poliție din Chișinău (vizita ulterioară)

... b. izolatoarele de detenție provizorie (IDP-urile)

53. În raportul său cu privire la vizita efectuată în anul 1998 (paragraful 56), CPT a fost nevoit să conchidă că condițiile materiale de detenție în izolatoarele de detenție

provizorie (IDP) vizitate constituiau, în multe privințe, tratament inuman și degradant și, în plus, prezentau un risc semnificativ pentru sănătatea persoanelor deținute. Deși a recunoscut că nu este posibil de a transforma situația curentă din aceste instituții peste noapte, CPT a recomandat un anumit număr de măsuri de îmbunătățire imediate pentru a garanta condiții de detenție elementare, care să respecte cerințele fundamentale ale vieții și demnității umane.

54. Din păcate, în timpul vizitei din anul 2001, delegația n-a găsit nicio urmă de astfel de măsuri de îmbunătățire, dimpotrivă, ea a constatat doar contrariul. ...

55. Poate fi doar regretat faptul că în eforturile lor de renovare a acestor clădiri – care în situația economică actuală merită laude – autoritățile moldovenești nu au acordat nicio atenție recomandărilor CPT. De fapt, această stare a lucrurilor sugerează mult că, lăsând la o parte considerațiunile economice, condițiile materiale de detenție în secțiile de poliție rămân influențate de un concept referitor la privațiunea de libertate care a fost depășit.

56. În ceea ce privește IDP-urile de pe teritoriul Republicii Moldova care au fost vizitate, delegația a făcut constatări aproximativ similare, cu mici excepții, cu privire la condițiile materiale dezastruoase și insalubre. Pentru a evita o descriere detaliată, a se vedea, pentru mai multe informații paragrafele 53-55 ale raportului întocmit în urma vizitei din 1998.

La IDP-ul din Chișinău aceste condiții erau agravate de o supraaglomerare severă. La momentul vizitei, 248 de deținuți se aflau într-un bloc cu o capacitate de 80 de locuri și, astfel, 9 persoane trebuiau să se înghesuie într-o celulă de 7 m², în timp ce de la 11 până la 14 persoane trebuiau să stea în celule cu o suprafață de la 10 până la 15 m².

57. În IDP-urile vizitate delegația a primit numeroase plângeri cu privire la cantitatea de hrană. Aceasta includea, în principiu: o cană cu ceai fără zahăr și o felie de pâine dimineața, terci din cereale la amiază și o cană cu apă caldă seara. În unele locuri mâncarea era distribuită doar o dată pe zi și era constituită dintr-o supă și o felie de pâine.

... Cu privire la accesul la veceu la momentul dorit, CPT dorește să sublinieze că el consideră că practica potrivit căreia deținuții își satisfac necesitățile fiziologice folosind vase în prezența unei sau a câtorva persoane, într-un spațiu atât de limitat precum sunt celulele din IDP, care servesc și ca spațiu în care ei locuiesc, este în sine degradantă, nu numai pentru individul în cauză, ci și pentru cei care sunt forțați să fie martori la ceea ce se întâmplă. Prin urmare, CPT recomandă ca personalului de supraveghere să-i fie date instrucțiuni clare că deținuții, care sunt plasați în celule fără veceu, trebuie – dacă ei cer acest lucru - să fie scoși din celula lor fără întârziere în timpul zilei pentru a se duce la veceu.

59. De asemenea, CPT recomandă să fie întreprinși pași pentru:

- a reduce supraaglomerarea în IDP-ul din Chișinău pe cât de rapid posibil și a se conforma nivelului de ocupare oficial;

- a aproviziona persoanele deținute cu saltele și cearșafuri curate;

- a permite persoanelor deținute în toate IDP-urile să primească colete de la începutul perioadei lor de detenție și să aibă acces la materiale de citit.

În contextul anumitor observații făcute, în special în IDP-ul Comisariatului General de Poliție din Chișinău, CPT, de asemenea, reiterează recomandarea sa cu privire la respectarea strictă, în toate circumstanțele, a regulilor care reglementează separarea adulților și a minorilor.”

b. Vizita efectuată în Republica Moldova între 20 și 30 septembrie 2004:

„4. Condițiile de detenție.

a. Instituțiile Ministerului Afacerilor Interne

41. Începând cu anul 1998, când a vizitat pentru prima dată Republica Moldova, CPT are îngrijorări serioase în ceea ce privește condițiile de detenție în instituțiile Ministerului Afacerilor Interne.

CPT notează că 32 din cele 39 de IDP-uri au fost supuse unei reparații „cosmetice” și că 30 au fost echipate cu spații pentru plimbări zilnice. Totuși, vizita din anul 2004 nu a permis înlăturarea îngrijorării exprimate de Comitet. De fapt, cele mai multe recomandări făcute nu au fost implementate.

42. Fie că se face referire la secțiile de poliție, fie la IDP-urile vizitate, condițiile materiale sunt, în mod constant, subiect al aceleiași critici ca și în trecut. Celulele de detenție nu aveau acces la lumina zilei sau aveau un acces foarte limitat; lumina artificială – cu rare excepții – era mediocră. Nicăieri persoanele care erau obligate să petreacă noaptea în detenție nu primeau saltele sau cearșafuri, chiar și cele deținute pentru perioade mai lungi. Acele persoane care aveau astfel de lucruri puteau să le obțină doar de la rudele lor...

45. În ceea ce privește hrana ... în IDP-uri facilitățile erau la fel ca și cele care au fost criticate în anul 2001 (a se vedea paragraful 57 al raportului cu privire la acea vizită): în general, trei porții modeste de hrană pe zi, care includeau ceai și o felie de pâine dimineața, o farfurie de cereale la prânz și ceai sau apă caldă seara. Uneori era servită doar o porție de hrană pe zi. Din fericire, regulile cu privire la primirea coletelor au devenit mai permissive, ceea ce permitea deținuților care aveau rude în afara penitenciarului să îmbunătățească ușor acele porții zilnice mici.

47. În concluzie, condițiile materiale rămân a fi problematice în secțiile de poliție; ele rămân a fi dezastruoase în IDP-uri, continuând în multe privințe să constituie, pentru deținuți, tratament inuman și degradant.”

c. Vizita efectuată în Republica Moldova între 14 și 24 septembrie 2007:

„II. Instituții ale Ministerului Afacerilor Interne

În ceea ce privește condițiile de detenție în secțiile de poliție, se pare că acesta este domeniul în care s-a obținut cel mai mic progres. Nu este necesar de a enumera aici în detaliu toate omisiunile observate de către delegație, care sunt mai mult sau mai puțin aceleași ca și cele observate în timpul vizitelor trecute (omisiuni pe care Ministerul

Afacerilor Interne le cunoaște). ... În continuare, numeroase persoane sunt deținute peste noapte în secții de poliție, în celule care nu trebuie folosite pentru a deține persoane mai mult de câteva ore. Este deosebit de important de a remedia aceste probleme, în special prin plasarea persoanelor acuzate sub supravegherea instituțiilor Ministerului Justiției și prin construcția unor penitenciare noi care să corespundă standardelor CPT și normelor prevăzute de legislația Republicii Moldova.”

16. În conformitate cu articolul 313 al Codului de procedură penală, un participant la procesul penal poate contesta acțiunile sau inacțiunile ofițerului de urmărire penală la judecătorul de instrucție.

ÎN DREPT

17. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 3 al Convenției, că el a fost deținut în condiții inumane și degradante. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

18. De asemenea, el a pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că Judecătoria Orhei nu a adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa preventivă și că el nu a fost adus în fața unui judecător după reținerea sa. Articolul 5 § 3, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. (c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere”.

19. La fel, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 4, de faptul că Curtea de Apel nu a examinat cererea sa *habeas corpus*. Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

20. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 13 al Convenției, că el nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretinsa încălcare a articolului 3 al Convenției. Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. CEREREA GUVERNULUI DE A SCOATE CEREREA DE PE ROL ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 37 AL CONVENȚIEI

21. În observațiile sale suplimentare din 24 mai 2007, Guvernul a prezentat o declarație unilaterală similară celei din cauza *Tahsin Acar v. Turkey* ((preliminary objection) [GC], nr. 26307/95, ECHR 2003-VI) și a informat Curtea că el este gata să accepte că a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de articolele 3, 5 și 13 ale Convenției. Guvernul a propus să-i achite acestuia EUR 2,000 cu titlu de prejudiciu moral și a declarat că această sumă constituie o satisfacție echitabilă suficientă în această cauză, având în vedere intensitatea și durata suferinței reclamantului, faptul că sănătatea reclamantului nu a fost afectată ca rezultat al acesteia și jurisprudența Curții în astfel de cauze precum *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005) și *Becciev v. Moldova* (nr. 9190/03, 4 octombrie 2005). În ceea ce privește costurile și cheltuielile, Guvernul a declarat că reclamantul a primit de la Curte asistență judiciară și că, în opinia lui, acea sumă era suficientă. Guvernul a invitat Curtea să scoată cererea de pe rol în conformitate cu articolul 37 al Convenției.

22. Reclamantul nu a fost de acord cu propunerea Guvernului și a susținut că suma propusă de acesta era prea mică. Referindu-se la cauzele *Șarban* și *Becciev*, el a declarat că condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie din Orhei erau mai grave decât cele din Chișinău. El a dat ca exemplu practica judiciară a Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova (cauza lui D.G.) în care instanța a acordat reclamantului EUR 9,500 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a casării unei hotărâri judecătorești irevocabile în urma unei proceduri de tipul celei din cauza *Brumărescu* și EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli. Potrivit reclamantului, violările din această cauză au fost mai grave decât cele din acea cauză, iar avocatul a trebuit să lucreze mai mult timp asupra cauzei.

23. Guvernul a susținut că reclamantul nu putea ști cât timp a lucrat avocatul asupra dosarului în cauza G.D. și gradul de suferință al reclamantului în acea cauză. El a susținut că suma propusă de el era rezonabilă.

24. Curtea face referire la principiile stabilite în jurisprudența sa (a se vedea, de exemplu, *Melnic v. Moldova*, nr. 6923/03, §§ 20-31, 14 noiembrie 2006) în ceea ce privește examinarea declarațiilor unilaterale. În special, ea reamintește că „va depinde de circumstanțele specifice ale cauzei dacă declarația unilaterală oferă o bază suficientă pentru a constata că respectarea drepturilor omului garantate de Convenție nu cere continuarea examinării cauzei de către Curte (articolul 37 § 1 *in fine*)”.

25. Referitor la faptul dacă ar fi corespunzător de a scoate această cerere de pe rol în baza declarației unilaterale făcută de Guvern, Curtea notează că Guvernul a recunoscut că a avut loc o violare a articolelor 3, 5 și 13 ale

Convenției și s-a oferit să-i plătească reclamantului prejudiciul moral. Având în vedere circumstanțele acestei cauze, Curtea consideră că suma propusă de Guvern nu are o legătură rezonabilă cu nivelul suferinței îndurate de către reclamant. Prin urmare, ea consideră că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale cere Curții să continue examinarea cererii (a se vedea, pentru a face deosebirea, *Akman v. Turkey* (striking out), nr. 37453/97, §§ 23-24, ECHR 2001-VI).

26. Astfel, Curtea respinge cererea Guvernului de a scoate cererea de pe rol în temeiul articolului 37 al Convenției și, prin urmare, va continua examinarea admisibilității și fondului cauzei.

II. ADMISIBILITATEA CAUZEI

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției

27. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției că reținerea și detenția sa au fost ilegale. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să nu continue examinarea acestei pretenții. Curtea nu găsește vreun motiv pentru a o examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției

28. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că instanțele judecătorești naționale nu au examinat recursul său împotriva încheierii prin care s-a autorizat arestarea sa preventivă.

29. Curtea reiterează că articolul 5 § 4 nu garantează ca atare un drept de a contesta deciziile prin care se dispune sau se prelungește arestarea, deoarece prevederea de mai sus face referire la „proceduri”, și nu la „căi de atac”. Intervenția unei singure autorități este conformă cu articolul 5 § 4, cu condiția că procedura urmată are un caracter judiciar și acordă persoanei vizate garanții adecvate în privința modului lipirii de libertate în cauză (a se vedea *Jecius v. Lithuania*, nr. 34578/97, § 100, ECHR 2000-IX). Prin urmare, rezultă că pretenția este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției în sensul articolului 35 § 3 și urmează a fi respinsă în conformitate cu articolul 35 § 4.

C. Restul pretențiilor

30. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât examinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor

inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

31. Reclamantul s-a plâns de condițiile sale de detenție în izolatorul de detenție provizorie din Orhei. El a susținut că atunci când a contestat faptul detenției lui în „acvariu”, Guvernul nu a prezentat vreo probă, cum ar fi înregistrări cu privire la ocuparea celulelor. Mai mult, declarația Guvernului că în perioada octombrie-noiembrie 2005 izolatorul de detenție provizorie din Orhei a fost renovat era falsă. Guvernul nu a prezentat vreo probă în susținerea acestei declarații. El nu a prezentat vreo probă cu privire la finanțarea lucrărilor de renovare, vreo copie a unui contract cu un prestator de servicii sau vreo probă cu privire la mutarea deținuților într-o altă locație în timpul efectuării pretinselor lucrări. Referindu-se la hotărârea Guvernului din anul 2003, reclamantul a declarat că aceasta prevedea renovarea penitenciarelor unde erau deținute persoanele condamnate, și nu a izolatoarelor de detenție provizorie. Mai mult, Guvernul nu a făcut niciun comentariu cu privire la fotografiile care arătau mușcături de insecte pe corpul reclamantului și la faptul că imediat după eliberarea sa din detenție un medic a conchis că corpul acestuia era acoperit de mușcături de insecte și că el avea pneumonie.

32. Guvernul a susținut că reclamantul a fost plasat de la început în celula nr. 9, și nu în „acvariu”. Potrivit lui, celula nr. 9 se afla la parterul izolatorului de detenție provizorie. Ea măsoară 5.4 x 2.5 metri și în ea erau deținute, în perioada detenției reclamantului, trei până la patru persoane. Potrivit Guvernului, celula era echipată cu un sistem de încălzire și avea o fereastră prin care pătrundea lumina zilei. Celula avea toate facilitățile sanitare necesare. În lunile octombrie-noiembrie 2005, izolatorul de detenție provizorie din Orhei a fost complet renovat. Sistemul de încălzire a fost reparat. De asemenea, a fost instalat un boiler pentru încălzirea apei. Au fost reparate paturile din lemn și au fost cumpărate saltele. Celulele au fost echipate cu un sistem de ventilare și ferestre noi prin care pătrundea lumina zilei. Celulele erau dezinfectate o dată pe săptămână. Potrivit Guvernului, rapoartele CPT care au fost invocate de către reclamant nu mai erau actuale. El a declarat că în anul 2003 Guvernul Republicii Moldova a adoptat o hotărâre prin care a elaborat planuri pentru reformarea sistemului penitenciar.

33. Curtea reamintește că principiile generale cu privire la condițiile de detenție au fost stabilite în hotărârea *Ostrovar v. Moldova* (nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005).

34. Ea notează că toate declarațiile reclamantului corespund constatărilor făcute de CPT în rapoartele sale în ceea ce privește instituțiile de detenție

din subordinea Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Constatările CPT oferă cel puțin într-o anumită măsură o bază temeinică pentru evaluarea condițiilor în care a fost deținut reclamantul (a se vedea, pentru un alt exemplu când Curtea a luat în considerație rapoartele CPT, *Kehayov v. Bulgaria*, nr. 41035/98, § 66, 18 ianuarie 2005). Guvernul a negat cele mai multe acuzații, susținând că rapoartele CPT nu erau actuale și că penitenciarul a fost renovat cu o lună înaintea detenției reclamantului acolo. Totuși, el nu a prezentat vreo probă în susținerea declarațiilor sale cu privire la renovare (a se compara cu *Ostrovar*, citată mai sus, § 80). Mai mult, Guvernul nu a contestat unele acuzații aduse de reclamant, cum ar fi lipsa hranei adecvate, faptul că în celulă ardea în permanență o lumină electrică foarte slabă, faptul că facilitățile sanitare nu erau separate de restul celulei și faptul că la eliberarea sa din detenție corpul reclamantului era acoperit cu mușcături de insecte.

35. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că suferința îndurată de către reclamant a depășit nivelul inevitabil inerent detenției și a atins un nivel de severitate contrar articolului 3 al Convenției.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

36. Reclamantul a declarat că instanța de judecată, care a eliberat mandatul de arestare la 21 decembrie 2004, nu s-a bazat pe motive relevante și suficiente.

37. Guvernul a susținut că mandatul de arestare a fost eliberat de un judecător de instrucție, în limitele competențelor sale, care s-a bazat pe faptul că reclamantul și-a schimbat adresa și că el putea să comită alte infracțiuni. Infracțiunea de care era acuzat reclamantul era una deosebit de gravă pentru care se prevedea o pedeapsă de până la douăzeci de ani. Potrivit Guvernului, nu a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției.

38. Curtea face referire la principiile generale stabilite în jurisprudența sa cu privire la articolul 5 § 3 al Convenției în ceea ce privește, în special, necesitatea motivelor relevante și suficiente pentru lipsirea unei persoane de libertatea sa (a se vedea, printre altele, *Castraveț v. Moldova*, nr. 23393/05, §§ 29-33, 13 martie 2007, și *Șarban*, citată mai sus, §§ 95-99).

39. În această cauză, instanțele judecătorești naționale, atunci când au dispus detenția reclamantului, au citat părți ale legislației relevante fără a arăta motivele pentru care ele au considerat întemeiate acuzațiile că reclamantul putea să se ascundă sau să comită alte infracțiuni. Prin urmare, circumstanțele din această cauză sunt similare celor din cauzele *Becciev* (citată mai sus, §§ 61-62) și *Șarban* (citată mai sus, §§ 100-101), în care această Curte a constatat violări ale articolului 5 § 3 al Convenției din cauza motivelor insuficiente aduse de instanțele judecătorești pentru detenția reclamanților. Deoarece Guvernul nu a prezentat motive pentru distingerea

acestei cauze de cauzele de mai sus, Curtea consideră că în această cauză ar trebui luată aceeași atitudine.

40. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că motivele pe care s-a bazat Judecătoria Orhei în decizia sa cu privire la arestarea preventivă nu au fost „relevante și suficiente”.

41. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în acest sens.

V. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI

42. Reclamantul a declarat că nu existau recursuri efective împotriva condițiilor de detenție inumane și degradante. Potrivit lui, condițiile inumane de detenție constituiau o practică administrativă în Republica Moldova, deoarece toate penitenciarele erau în aceeași situație ca și cel în care a fost deținut el. Potrivit reclamantului toate celulele din izolatorul de detenție provizorie din Orhei erau similare, iar autoritățile nu puteau face nimic pentru a pune capăt imediat suferințelor sale. Autoritățile cunoșteau bine condițiile de detenție, însă nu au făcut nimic.

43. Guvernul a contestat declarațiile reclamantului și a declarat că, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, reclamantul putea să se plângă de acțiunile ilegale ale ofițerului de urmărire penală conform articolului 313 al Codului de procedură penală. Potrivit Guvernului, au existat câteva astfel de plângeri în raioanele Drochia și Criuleni, prin care persoanele s-au plâns de acte de tortură și maltratare din partea polițiștilor, însă toate acele plângeri au fost respinse.

44. După cum Curtea a constatat de multe ori, articolul 13 al Convenției garantează disponibilitatea la nivel național a unui recurs pentru a asigura esența drepturilor și libertăților garantate de Convenție, indiferent de forma pe care acestea ar putea s-o ia în sistemul de drept național. Prin urmare, efectul articolului 13 este de a cere existența unui recurs național care să permită examinarea unei pretenții care poate fi considerată ca fiind „serioasă și legitimă” conform Convenției și să ofere redresarea corespunzătoare.

45. Curtea reamintește că ea a examinat de multe ori chestiunea cu privire la recursurile interne prin care se deplâng condițiile rele de detenție din Republica Moldova (a se vedea *Țarban*, citată mai sus, §§ 57-62; *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; *Istratii and Others v. Moldova*, nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05, § 38, 27 martie 2007; *Modârcă v. Moldova*, nr. 14437/05, § 47, 10 mai 2007; și *Stepuleac v. Moldova*, nr. 8207/06, § 46, 6 noiembrie 2007) și a conchis de fiecare dată că recursurile sugerate de Guvern nu erau efective. Această cauză nu constituie o excepție, deoarece este clar că articolul 313 al Codului de procedură penală nu are nimic în comun cu condițiile de detenție, ci doar oferă posibilitatea de a contesta acțiunile sau inacțiunile ofițerilor de urmărire penală.

46. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că nu s-a dovedit faptul că au existat recursuri efective în ceea ce privește pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției.

VI. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

47. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

48. Reclamantul a pretins EUR 12,000 cu titlu de prejudiciu moral.

49. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era neîntemeiată și excesivă.

50. Având în vedere violările constatate mai sus, Curtea consideră că acordarea unei compensații cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând evaluarea sa în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 3,500.

B. Costuri și cheltuieli

51. Avocatul reclamantului a pretins EUR 10,705 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a timpului de lucru asupra cauzei.

52. Guvernul a considerat suma pretinsă excesivă și a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului.

53. Curtea acordă EUR 1,500 cu titlu de costuri și cheltuieli minus EUR 850 plătiți deja cu titlu de asistență judiciară de către Consiliul Europei.

C. Dobânda de întârziere

54. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Respinge* declarația unilaterală a Guvernului;
2. *Declară* inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, iar restul cererii admisibil;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției;
5. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 3;
6. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,500 (trei mii cinci sute euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,500 (o mie cinci sute euro) minus EUR 850 (opt sute cincizeci euro) plătiți deja ca asistență judiciară cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii,
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
7. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 noiembrie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte